RoadPAC

PŘÍRUČKA UŽIVATELE

Automatický návrh nivelety
Program RP33

roadpac.cz

OBSAH

OBSAH 2
1. Funkce programu a zásady použité při jejich řešení 3
1.1. Zadávací okno programu RP33 4
1.2. Záložka Standardní návrhové parametry 7
1.3. Záložka Výjimky z návrhových parametrů 8
1.4. Záložka Parametry úrovně navrhované nivelety 8
1.5. Záložka Výšková omezení 9
1.6. Záložka Parametry výkresu 9
1.7. Tisková sestava výsledků - soubor LVE 9
1.8. Grafické zobrazení nivelety 10
1.9. Zprávy o chybách 10

1. FUNKCE PROGRAMU A ZÁSADY POUŽITÉ PŘI JEJICH ŘEŠENÍ

PROGRAM RP33 - Automatický návrh nivelety

Program se použije při komplexním zpracování silniční trasy jako jeden z prvních programů pro výpočet nivelety. Před výpočtem nivelety je třeba znát trasu, průběh terénu v trase a počáteční, koncové a případně i mezilehlé okrajové podmínky (výšky, případně sklony trasy a průchozí body.

Program navrhne niveletu tak, aby splňovala okrajové podmínky, normové podmínky týkající se sklonů a poloměrů výškových oblouků, dodržela podmínky průchozích bodů a pokud možno se co nejvíce připlížila terénu.

Je-li již niveleta navržena, umožní další tři funkce programu její vylepšení tak, aby dodržela zadané nebo pozměněné podmínky, nebo se přiblížila terénu.

Metoda řešení použitá v programu byla vyvinuta v roce 1973 v britských laboratořích TRRL v Crowthorne poblíž Londýna a pro české prostředí byla upravena v rámci projektu OSN " TEM - Dálnice sever- jih" poprvé v letech 1990 - 1993, kdy byla převedena na počítače PC v Pragoprojektu a v Dopravoprojektu Bratislava.

Funkce programu

1) Základní funkcí (DICK) je generování nivelety do známé trasy a zadaných okrajových a průchozích podmínek s použitím normových parametrů.

2) Dalšími funkcemi jsou úpravy existující nivelety:

   CONS - úprava nepřijatelné nivelety na omezení a výjimky,

   VOLS - úprava nepřijatelné nivelety s přiblížením k terénu

   DIAG - kontrola dodržení omezení a výjimek

3) Výstupní niveleta se ukládá ve standardním tvaru souboru SNI a dá se zpracovat všemi návaznými programy systému Roadpac.

Na této kapitole se dále pracuje.

Zpracovávané datové soubory

Vstupní soubory:

.VVE - vstupní data

.SNI - niveleta (nepovinná)

.SPP - podélný řez terénem, nebo

.VPP - podélný řez terénem (textová forma), nebo

.STR - příčné řezy terénem

Výstupní soubory:

.LVE - protokol o výpočtu

.SNI - niveleta (soubor pro Roadpac)

.HNI - niveleta v textovém formě

1.1. Zadávací okno programu RP33

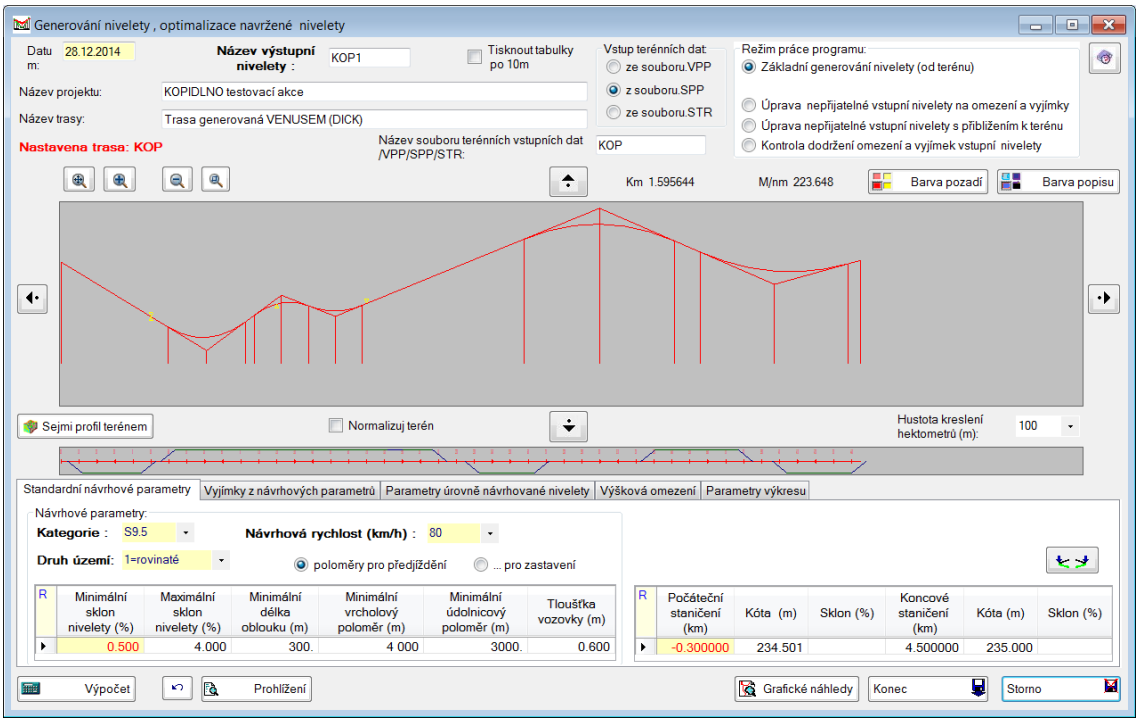

Ze zadaných dat se vytvoří vstupní soubor trasa.VVE.

Zadávací okno obsahuje řídící data, 2 grafická pole, 5 záložek s daty a standardní funkční tlačítka. V grafickém poli se podle okolností zobrazí vstupní a po výpočtu výstupní niveleta a podélný řez terénem, pokud v datech existuje. Před výpočtem se musí doplnit (upřesnit) požadované podmínky a parametry. Je žádoucí, aby byl k dispozici též soubor směrového vedení (SHB), i když se vlastního řešení nezúčastní. Z názvu souboru SHB se odvozuje také název vstupního souboru s daty o terénu.

Režim programu:

V pravém horním rohu se nastavuje údaj - základní režim výpočtu.Jestliže se již výpočet opakuje, pak je nastaven režim z posledního běhu programu - jedná se o opravný běh. Jestliže se změní režim před výpočtem, pak se musí dát pozor na to, aby byly k dispozici všechny nově požadované vstupní soubory.

Datum je datum zadání vstupních dat, vytváří se automaticky

Název projektu a **Název trasy** je zadaný text, který se zapisuje do záhlaví výstupních tiskových sestav a do souborů.

Název výstupní nivelety

Jméno souboru niveleta se nemusí zadávat, pokud se shoduje s názvem trasy podle souboru .SHB. Pokud však existuje vstupní niveleta stejného jména, přepíše výstupní niveleta niveletu vstupní, a zadá-li se odlišné jméno, pak původní niveleta bude zachována. Jméno můře mít max. 8 znaků

Tisknout tabulky po 10 m
po zatržení se všechny postupně vytvářené nivelety tisknou do souboru LVE ve formě pseudografu, s krokem zadaného terénního profilu. Graf zabere mnoho místa a není přehledný.

Vstup souboru terénních dat a jméno souboru terénních dat: zatrhne se jedna ze 3 možností vstupu terénních dat. Základ jména je pro všechny 3 možnosti stejný, příslušný souboru musí existovat, s výjimkou režimu CONS a DIAG. Vstupní terénní profil musí mít rozsah minimálně stejný jako je zadaný rozsah nivelety (na 1. záložce), je-li větší, tak se nadbytečné řezy ignorují. Program SI33 dává nejlepší výsledky, když je terén zadán v pravidelných krocích. Program může zpracovat maximálně 1500 řezů na vstupu, je-li jich více, provede program automaticky normalizaci terénního profilu s hustotou 5, 10 nebo 20 m.

Grafické pole používá univerzální ovládací prvky společné pro všechny programy, které pracují s obrazy. Při zvětšování celého okna se dynamicky zvětšuje také grafické pole. V grafickém poli se podle situace zobrazuje podélný profil terénem (s původním krokem na vstupu), podélný řez niveletou včetně vrcholového polygonu a zadané body průchodu. V režimech úprav nivelety se zobrazuje vstupní i konečná niveleta. Při pohybu myči v tomto poli se nad grafem zobrazují souřadnice: staničení a výška

Čtyři posuvníky posouvají obraz čtyřmi směry bez změny měřítka. Pro posun lze také použít "pačičku" – posun se stlačeným kolečkem myši.

Tlačítka ovládání výřezů se používají ke změně měřítka a k nastavení optimálního výřezu. Ve všech grafických polích systému je funkční kolečko myši, které funguje jako tlačítka +/- podle směru točení kolečka.

Malé grafické pole – schéma půdorysu

Pokud existuje stejnojmenný soubor .SHB, zobrazí se také schéma směrových oblouků podle tohoto souboru.

Hustota staničení

tlačítkem se řídí umístění hektometrů v půdorysném schématu.

Sejmi profil terénem

Neexistuje-li soubor .SPP a existují-li soubory .SHB a .DTM, vyvolá se touto funkcí zpracování souboru .SPP z digitálního modelu terénu. Pokud se jedná o hustý DTM a výsledný soubor bude delší, než 1500 bodů, bude automaticky normalizován. Profil se uloží do souboru typu SPP, před případnou normalizací.

Normalizuj terén

Program přečte celý vstupní soubor terénu (VPP nebo SPP) a před použitím ho normalizuje: ponechá první a polední řez v původním rozsahu, všechny ostatní řezy zprůměruje nebo interpoluje do pravidelného kroku 5, 10 nebo 20m a s takto upraveným terénem dále pracuje v rozmezí trasy nivelety (nadbytečné řezy na začátku a na konci trasy vynechá).

Poznámka k normalizaci

Soubor VPP nebo SPP je možné taky normalizovat předem. K tomu slouží program NPP.exe, který je součástí instalace, Normalizovaný soubor má pravidelný krok 5, 10 nebo 20m, v zaokrouhlených staničeních, podle délky souboru.

Standardní ovládací tlačítka

jsou přístupná při jakékoliv situaci při zadávání.

Výpočet po kliknutí se provede průběžný výpočet s použitím aktuálních dat. V podélném řezu se zobrazí výsledná niveleta.

Prohlížení po kliknutí se zobrazí protokol z tohoto průběžného výpočtu

Grafické náhledy po kliknutí se zobrazí graf z tohoto průběžného výpočtu

Konec po kliknutí se výpočet s aktuálními daty provede v uživatelském adresáři, aktuální data se uloží do uživatelského adresáře. Zadávací okno se zavře, výsledný protokol se už dá zobrazit pouze z hlavního okna.

Storno

Po kliknutí se obnoví původní stav souboru .SNI i vstupních dat VVE v uživatelském adresáři.

1.2. Záložka Standardní návrhové parametry

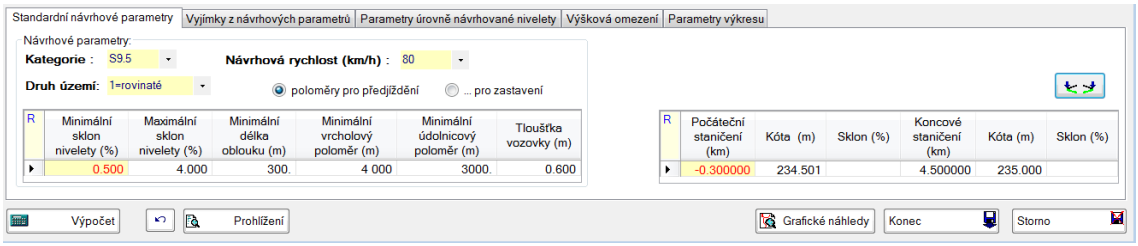

V levé tabulce se zadávají **normové návrhové parametry**:

Po zadání kategorie, návrhové rychlosti a druhu území se automaticky nastaví 6 normových parametrů pro spády nivelety a poloměry výškových oblouků podle ČSN 73 6101, toto jsou údaje, které program použije při návrhu a kontrolách nivelety. Minimální vrcholový poloměr lze nastavit pro zastavení, nebo pro předjíždění. Doporučuje se nastavit pro celou trasu dvoupruhové komunikace poloměr pro předjíždění, a pokud by řečení nebylo reálné, zadat v následující záložce v potřebných úsecích méně přísnou podmínku rozhledu pro zastavení. Ta musí být dodržena vždy, na čtyřpruhové komunikaci postačí v celé trasy. Lze postupovat i opačně.

V pravé tabulce se zadávají počáteční a koncové staničení (km), podélný spád a výška nivelety. Odtud program jednoznačně přebírá okrajové podmínky nivelety. Staničení a výška se musejí zadat vždy, a staničení musí být v rozsahu zadaného terénu (pokud se tento používá). Je-li zadán spád, považuje se za pevný, je-li vynechán (nebo zadána nula) jde o uvolněný spád, program ho navrhne podle optimalizace dalších parametrů.

V režimech CONS, VOLS a DIAG (kde existuje vstupní niveleta) se tato niveleta přečte a všech 6 údajů se vyplní automaticky podle vstupní nivelety. Uživatel může upravit spád 3 způsoby:

a) neměnit spád - potom počáteční spád zůstává jako povinný

b) vynulovat spád - potom se niveleta na tomto konci zcela uvolní

c) změnit původní spád - potom je tento nový spád povinný

Původní program VENUS ve verzi TRRL neumožňoval měnit koncová staničení a výšky. Bude ještě vyzkoušeno, zda nová verze SI33 umožní menší změny staničení a výšek, tak aby to ovšem nenarušilo vazbu na ostatní vrcholy vstupní nivelety.

Tabulka konstant se vyplní podle profilu terénem

Toto tlačítko je určeno pro základní režim, kdy neexistuje vstupní niveleta a začátek i konec trasy se řídí rozsahem vstupního terénu (podle souboru SPP, VPP nebo STR). Výška se vyplní podle výšky terénu a spád se zcela uvolní (nulou). Tyto údaje je ovšem možné změnit, např. při vazbě na křižovatky nebo jiné trasy.

1.3. Záložka Výjimky z návrhových parametrů

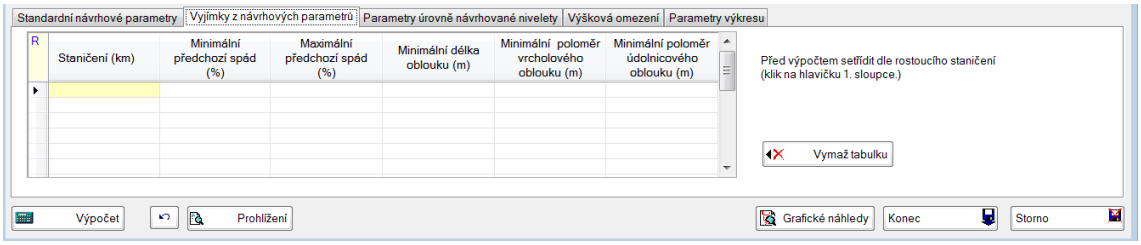

Tato záložka se nesmí vyplňovat v základním režimu – při generování nové nivelety.

Má stejnou formu a význam jako předchozí; je doplněn první sloupec, ve kterém se zadá staničení kdekoliv v oblasti, kde má být uplatněn jiný parametr než standardní. Vyplní se pro každý řádek jen ty parametry, které se liší od standardních. Ostatní se vynechají

Tlačítko **Vymaž tabulku** vynuluje celou tabulku.

Tabulka musí být setříděná podle staničení. K tomu je tam návod.

1.4. Záložka Parametry úrovně navrhované nivelety

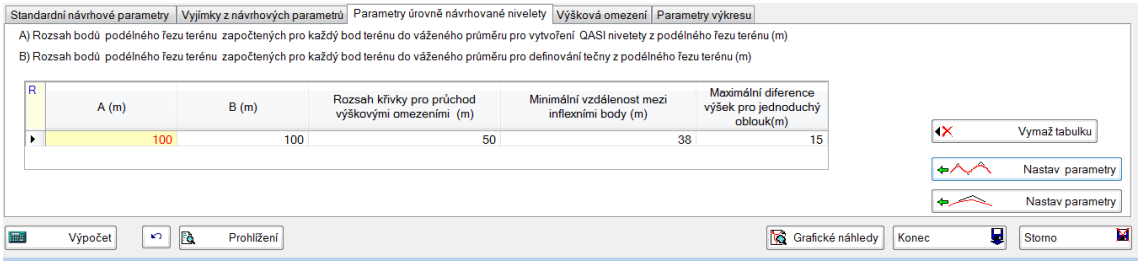

V tabulce se zadává 5 základních parametrů, se kterými program pracuje při generování nivelety z terénu:

A je rozsah bodů podélného řezu (v metrech), které se započtou pro váženého průměru při vytvoření kvazi-nivelety.

B je rozsah bodů podélného řezu (v metrech), které se započtou pro váženého průměru při definování tečny

C je rozsah křivky (v metrech) pro vytvoření "klobouku" při požadavku průchodu bodem výškového omezení

D je minimální vzdálenost mezi sousedními inflexními body (m)

E je maximální diference výšek pro jednoduchý oblouk.

Vpravo od tabulky je dvojice tlačítek pro nastavení parametrů pro zvlněnou trasu (bližší terénu) a pro hladkou trasu. Jsou to praktické meze pro úspěšný návrh nivelety.

Podrobnosti k významu parametrů a k použité metodě jsou v 1. kapitole manuálu, a více v originální publikaci vydané TRRL v r. 1972.

1.5. Záložka Výšková omezení

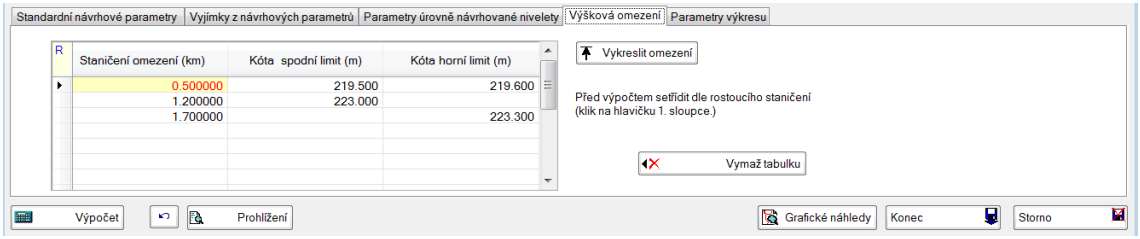

V tabulce se zadávají všechny povinné body průchodu - výšková omezení která musí navržená niveleta dodržet. Dá se zadat omezení horní nebo dolní nebo obě (stejná i s tolerancí). Seznam musí být setříděn podle staničení (je tam k tomu návod).

1.6. Záložka Parametry výkresu

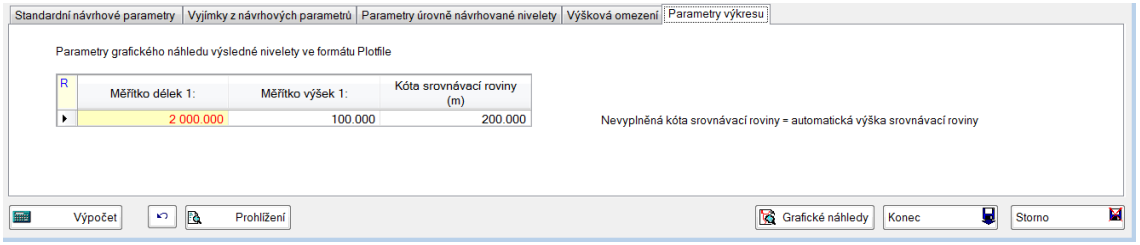

Při každém běhu se vytvoří grafický obraz v systému PRAGOPLOT, který se dá tlačítkem "Grafické náhledy" ihned zobrazit. Zadává se měřítko délek, měřítko výšek a kota srovnávací roviny.

1.7. Tisková sestava výsledků - soubor LVE

Výstupní tisková sestava se vytváří v průběhu výpočtu v souboru trasa.LVE.

Zobrazí se programem Wordpad, který umožní také její vytištění, další úpravu a archivaci.

Tisková sestava obsahuje tyto informace:

1) Protokol o použitých vstupních souborech trasa.SNI, trasa.SPP, trasa.STR

2) komentovaný opis vstupních dat

3) protokoly o vytváření kvazi-nivelety,

4) popis předběžné nivelety,

5) průběh pokusu učinit niveletu použitelnou

6) průběh pokusu přiblížit niveletu terénu

7) popis konečné nivelety

8) komentář k výstupním souborům: SNI a kresba OVE.

1.8. Grafické zobrazení nivelety

Standardní výkres ve formátu PRAGOPLOT obsahuje podle zadané úlohy 4 průběžně vytvářené nivelety:

1. Fialově (13) Kvaziniveleta (v základním režimu DICK)
2. Červeně (12) Předběžná niveleta (v základním režimu DICK)

nebo

2. Červeně (12) Vstupní niveleta (ostatní režimy)
3. Zeleně (10) Pokus o použitelnou niveletu
4. Modře (9) Konečná niveleta

Ukázka výstupu v základním režimu: testovací příklad KOP:

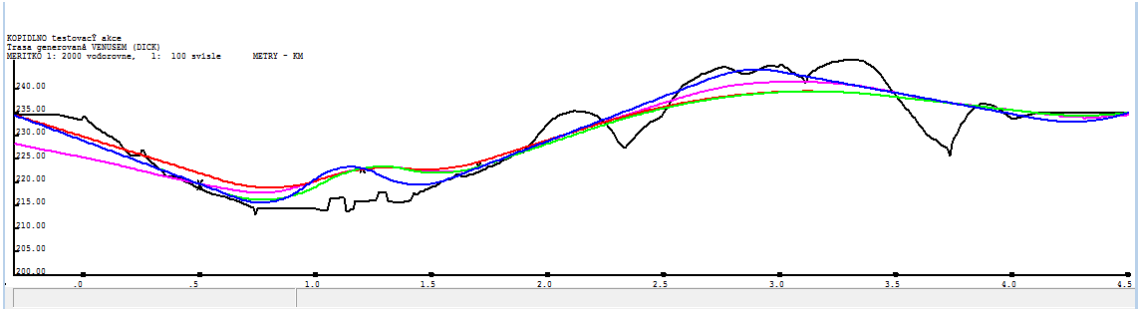

1.9. Zprávy o chybách

Program rozlišuje chyby závažné, které obvykle způsobí nepoužitelnost výsledků, a chyby méně závažné, které ošetří náhradním řešením. V tiskových sestavách se závažné chyby označují *** a méně závažné chyby **.